

**УСПЕШНО ЗАВРШЕН ЈОШ ЈЕДАН АКЦЕЛЕРАТОР ПРОГРАМ
У ИСТОЧНОМ САРАЈЕВУ**

„Метал МБ“ најбоља пословна идеја

ПРЕДУЗЕТНИК 81

Институционални напори при преласку на зелену енергију

Један систем или одвојене планетарне земље?

Конзорцијум пројекта Interreg Danube SMEnergy састао се 4. јуна 2024. на радионицу за размјену знања. Радионица је имала за циљ да анализира и организује тренутно окружење, централне иницијативе, шеме подршке, као и могућности и изазове са којима се суочавају мала и средња предузећа (МСП) у осам земаља које прелазе на зелену енергију широм Дунавског региона.

Радионица је партнерима пружила увид у иницијативе централних доносилаца одлука у њиховим регионима. Такође је олакшала међусобно учење омогућавајући дубље разумијевање међусобних институционалних подстицаја и шема подршке.

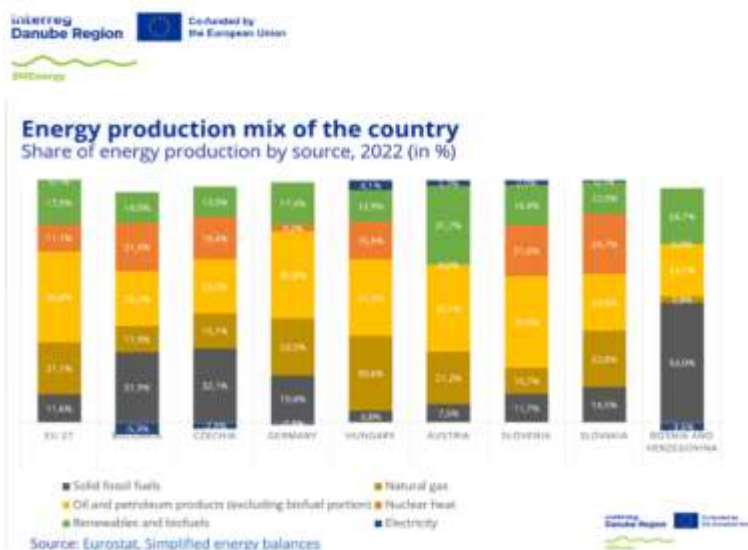
Зашто се фокусирати на енергетски интензивна МСП?

У контексту зелене транзиције, већина иницијатива се фокусира на велике компаније или велике потрошаче, често занемарујући МСП. Међутим, мала и средња предузећа, која чине 99,8% свих предузећа у Европи, кључна су за европску економију, запошљавају 64,4% радне снаге и доприносе 51,8% додате вриједности ЕУ. У 2022. години, 24,3 милиона европских МСП запошљавало је приближно 84,9 милиона радника. Пројекат SMEnergy посебно је усмјерен на енергетски интензивна МСП.

Термин „енергетски интензиван“ односи се на предузећа код којих трошкови енергије чине значајан дио укупних трошкова. Овај проценат увелико варира у зависности од индустрије и специфичних околности. Генерално, ако трошкови енергије прелазе 2-5% укупних трошкова компаније, сматра се енергетски интензивним. У одређеним секторима, као што су производња цинка и алуминијума, овај однос може достићи и до 40-50%.

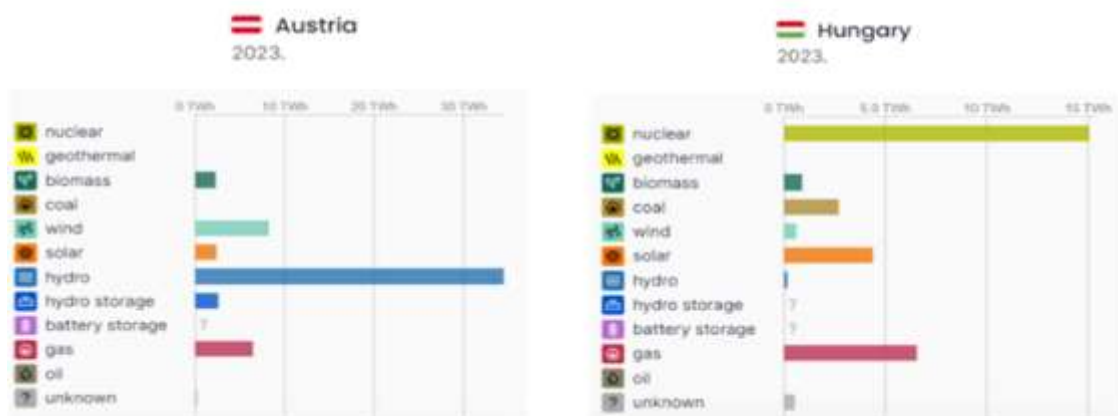
Прилично различите мјешавине зелене енергије

За енергетски интензивна предузећа, кључна брига је врста зелене енергије која је доступна МСП у њиховој земљи. Удио зелене енергије у укупној производњи енергије значајно варира међу земљама. Међу осам земаља, Аустрија предњачи са зеленом енергијом која чини 31,7% њене производње енергије у 2022. години, док Мађарска и Словачка заостају са 12,9%.

Комбинација произвођаче енергије у земљи

Комбинација зелене енергије у ових осам земаља, као дио иницијативе за МСП, показује значајну разноликост у производњи и потрошњи електричне енергије, под утицајем локалних карактеристика и ресурса. Према [електроенергетским мапама](#), на примјер, Аустрија се у великој мјери ослања на хидроенергију, док је енергија вјетра порасла у Њемачкој, а Мађарска је забиљежила експлозиван пораст соларних колектора последњих година.

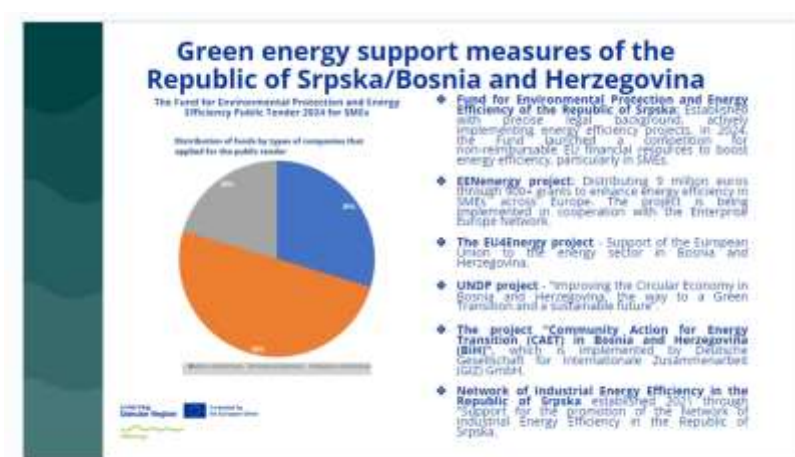

Комбинација енергија у Аустрији и Мађарској

Нуклеарна енергија наставља да игра значајну улогу у неколико земаља, укључујући Бугарску, Чешку Републику, Мађарску, Словенију и Словачку, доприносећи много терават-сати (ТВх) њиховој производњи енергије.

Како централне владе помажу зеленој транзицији МСП?

Глобално окружење трансформације зелене енергије представља сложен и споран сценарио. У земљама, снажна и замршена мрежа енергетских агенција континуирано подржава транзицију за МСП. Ове земље имају користи од разноврсног спектра енергетских стручњака и добављача који нуде иновативна рјешења зелене енергије. Насупрот томе, у другим регионима, финансирање или зајмови су доступни само повремено, обично у оквиру посебних кампања подршке пројектима.

[Мјере подршке зеленој енергији у Републици Српској](#)

Ефикасност политике зелене транзиције једне земље, коју је влада јасно артикулисала и о којој је нашироко саопштила, игра кључну улогу. Подједнако су важни доприноси пословних заједница које промовишу најбоље праксе, уклањање административних препрека које олакшавају приступ зеленој енергији, као и приступи великих добављача електричне енергије који нуде неопходну инфраструктуру прилагођену потрошачима.

Шта је следеће?

Прикупљени материјали о иницијативама зелене транзиције из разних земаља представљају праву ризницу, не само за конзорцијум већ и за цијелу европску заједницу. Оно што произилази из презентација је добро дефинисана структура и разноврсност институционалних подстицаја, који служе као тачке учења за централна тијела која доносе одлуке које се залажу за зелену транзицију. Конзорцијум тренутно ради на заједничкој презентацији и планира да објави закључке и препоруке за креаторе политике у другој половини 2024. године.

За више информација посјетите званичну веб страницу пројекта: <https://interreg-danube.eu/projects/smenergy>

Партнери у пројекту Danube4SEecosystem разговарали о могућим начинима подршке друштвеним предузећима

Interreg
Danube Region

Co-funded by
the European Union

Danube4SEecosystem

Представници Развојне агенције Републике Српске учествовали су 18. и 19. јуна у Дијалогу о политикама и радионици посвећеној трансферу знања у области друштвених предузећа и екосистема подршке у Дунавској регији у оквиру пројекта „Унапређење развоја

социјалне економије ангажовањем локалних власти у екосистеме подршке друштвеним предузећима за инклузивније тржиште рада у Дунавској регији – Danube4SEecosystem. Догађај је одржан у Чаковцу у Хрватској у организацији Јавне установе за развој Међимурске жупаније РЕДЕА. У оквиру радионице било је ријечи о бољем приступу тржишту, промоцији социјалне економије на регионалном и локалном нивоу и бољем приступу финансирању.

Социјална задруга „Хумана Нова“ из Чаковца представљена је као примјер добре праксе која кроз запошљавање особа са инвалидитетом и других маргинализованих група континуирано промовише социјалну укљученост и развија моделе радне интеграције.

У оквиру панел дискусије размијењена су искуства о јавно-приватним партнерствима и представљене најбоље праксе за подстицање социјалне економије.

На састанку партнера дискутовало се о наредним активностима, као и о унапређењу отпорности, знања и вјештина управљања иновацијама и о развоју јавних политика на локалном нивоу за подршку екосистему друштвених предузећа у Дунавској регији.

Након тога, Развојна агенција Републике Српске организовала је у Бањалуци први састанак учесника из Републике Српске у овом пројекту на којем их је упознала са активностима пројекта и тренутним стањем у области друштвеног предузетништва у Републици Српској. На састанку су размотрене и наредне активности у оквиру пројекта као што су развој стратешког и акционог плана, провођење пилот активности, идентификовање примјера добре праксе, идентификација главних питања у области друштвеног предузетништва, те ангажовање у активностима изградње капацитета у овој области.

У пројекту којег подржава Европска унија кроз *Interreg* Дунавски регионални програм, Развојна агенција Републике Српске учествује као једини партнер из Босне и Херцеговине и Министарство привреде и предузетништва Републике Српске као придружени стратешки партнер.

Главни циљ пројекта је заједнички развој инспиративних политика за друштвена предузећа укључивањем локалних нивоа власти у екосистеме подршке друштвеним предузећима да би се унаприједило инклузивно запошљавање у Дунавској регији уз подршку одрживом пословању друштвених предузећа и повећања њихове улоге у запошљавању на нивоу насеља и регија.

Више информација о пројекту можете пронаћи на званичној интернет страници пројекта: <https://interreg-danube.eu/projects/danube4seecosystem>

„Метал МБ“ најбоља пословна идеја

Најбоља пословна идеја у оквиру Акцелератор програма, који је Развојна агенција Републике Српске током маја и јуна организовала у Источном Сарајеву, је „Метал МБ“ Благоја Марковића и Марка Стевановића. Ова идеја је награђена са 5.000 КМ. Друго мјесто и награду од 3.000 КМ освојила је Младенка Чајевић за идеју „МБТ Дизајн“, трећу награду у износу од 2.500 КМ освојила је Вања Голијанин за идеју „Књиговодствена агенција ЕД“, док је четврто мјесто и награду од 1.500 КМ освојила Бојана Станишић за идеју Студио „Veteraphy“. Награду која подразумева бесплатне књиговодствене услуге на годину дана освојио је Мирослав Кременовић за пословну идеју „Изградња фото соларне електране“.

„Захвални смо Развојној агенцији Републике Српске за реализацију Акцелератор програма кроз који смо стекли доста знања. Саветовао бих свакога ко жели да реализује своју пословну идеју да се пријави на овај програм. Награда нам пуно значи и сигурно је да ћемо је искористити за набавку неких основних или обртних средстава које смо навели кроз пословни план“, рекао је Марко Стевановић.

Ово је пети Акцелератор програм који је Развојна агенција Републике Српске реализовала на подручју Источног Сарајева у сарадњи са Економским факултетом Пале, Градом Источно Сарајево, општинама у саставу града, Градском развојном агенцијом Источно Сарајево и Заводом за запошљавање Републике Српске. Кроз пет програма обучено је 75 учесника, награђено 29 пословних идеја а већина њих данас води успјешне послове.

Начелница одјељена за привреду и друштвене дјелатности у Граду Источно Сарајево Љиљана Лиздек навела је да Град већ трећу годину учествује у овом пројекту, додајући да су ове године све пословне идеје биле занимљиве и иновативне.

„Овим младим људима потребна је и друга врста подршке, не само кроз овај програм Развојне агенције Републике Српске већ и у будућности од јединица локалне самоуправе и других институција“, истакла је Лиздек.

Акцелератор програм је редовна активност Агенције намијењена почетницима у послу која се реализује широм Републике Српске. До сада је организовано 11 циклуса програма који је успјешно завршило 148 појединаца и тимова. Осим предузетничког знања и вјештина које су стекли уз подршку искусних предавача и ментора, различитим новчаним и неновчаним наградама вриједним преко 145.000 КМ додатно је стимулисано њих 69.

Нови циклус програма Агенција ће до краја године реализовати на подручју града Бијељина.

Додјељени сертификати тренерима ментора за мала и средња предузећа

Обуком тренера ментора за мала и средња предузећа Развојна агенција Републике Српске заокружила је систем менторинга у Републици Српској. Сертификате тренерима уручила је у петак, 7. јуна 2024. године Марица Берић, руководилац Одјељења за стратешко планирање развоја МСП и предузетништва.

”Изузетно смо задовољни досадашњим резултатима које смо постигли. У претходном периоду обучили смо и сертифицивали 71 ментора широм Републике Српске а сада и 10 тренера ментора. Истовремено, пружили смо услугу менторинга у 66 привредних субјеката од Новог Града до Требиња. Сви досадашњи корисници ове услуге изразили су своје задовољство квалитетом и напретком који су постигли а већина је рекла да би ту услугу поново користили и радо је препоручили другима”, рекла је овом приликом Берићева.

Она је нагласила да је крајњи циљ увођења ове јединствене услуге, која је за привредне субјекте у Републици Српској бесплатна, унапређење конкурентности домаће привреде.

Како би подигла квалитет менторинг услуге, Развојна агенција Републике Српске константно унапређује знања и вјештине ментора за мала и средња предузећа. У том контексту у Бањалуци је организована још једна обука ментора о теми „Интернационализација пословања“ коју је водио проф. др Ђорђе Ђелић са Факултета техничких наука у Новом Саду. Кроз теорију, али и практична искуства, ментори су стекли знање о томе како донијети одлуку о уласку на нова тржишта, креирати стратегију уласка на страног тржиште, реализовати и координисати глобални маркетинг план. Сечено знање користиће у свом менторском раду са предузећима којима је интернационализација пословања врло често изазов који нису у стању самостално савладати.

Развојна агенција Републике Српске успоставила је систем менторинг подршке малим и средњим предузећима уз подршку Јапанске агенције за међународну сарадњу (ЈИСА).

Нови њозив МСП за бесѿлајну услују менѿоринја

Развојна агенција Републике Српске расписала је Јавни позив за провођење стандардизоване услуге менторинга за мала и средња предузећа и предузетнике у Републици Српској. Услуга менторинга намијењена је малим и средњим предузећима и предузетницима који се баве производњом или пружањем услуга с циљем подршке несметаном развоју и смањењу броја неуспјешних предузећа/предузетника, кроз пружање свеобухватне и благовремене подршке.

Услуга менторинга је бесплатна за мала и средња предузећа а обухвата заједничку припрему и савјетовање за анализу тренутне ситуације у предузећу/предузетнику и савјетовање за даље самостално идентификовање проблема и дефинисање приоритета према расположивости ресурса. Такође, ова услуга подразумијева и савјетовање за израду ефикасног акционог плана и стратегија унапређења пословања са фокусом на ефикасност и продуктивност, стручно савјетовање у области маркетинга и продаје, анализе тржишта, управљања људским ресурсима и слично, стручно савјетовање за увођење стандардизованих алата унапређења као што су јапански алати 5С, гемба, принцип препознавања кључних 8 губитака, каизен картице и каизен састанци унапређења, креирање корпоративне културе унапређења, заим помоћ за припремање апликација за програме подршке која укључује стручно савјетовање за приступање фондовима, доступним изворима финасирања (домаћим и страним), новим технологијама и друго, као и помоћ у проналажењу пословних партнера, изласку на странo тржиште и других потребних информација за пословно повезивање.

Пријаве, потписане од стране овлашћеног лица и овјерене печатом, са свим пратећим обрасцима и документацијом, подносе се искључиво електронским путем, скениране у ПДФ формату, на електронску адресу: mentoring@rars-msp.org, са назнаком: **Пријава на Јавни позив за добијање услуге менторинга у 2024. години.**

Јавни позив је отворен од **13. јуна до 31. јула 2024. године до 24 часа.**

Детаљније информације заинтересована мала и средња предузећа и предузетници могу добити на веб страници Агенције, путем имејла: mentoring@rars-msp.org, или на број телефона: 051/247-516.

Challenge fond подржао бесповратним средствима и пројекат „ZMIJANJE.design“

Чување културне баштине на иновативан начин

Challenge fond подржао је бесповратним средствима и пројекат очувања културне баштине на један сасвим нов начин. Ријеч је о пројекту „ZMIJANJE.design“ студија ИМАГИНАРИУМ из Бањалуке којим се чува змијањски вез који је од 2014. године увршен на UNESCO листу Нематеријалног културног добра.

„Кроз пројекат се радило на дигитализацији шема веза, едукацији везиља, дизајнера и умјетника са којима се радило на стварању палете атрактивних производа савремене форме који се преко онлајн платформе www.zmijanje.design могу наручити широм свијета. Осим кроз платформу све је презентовано и на изложби и модној ревији које су одлично пропраћене. На овај начин се даје примјер како чувати културну баштину у једном несвакидашњем облику, али који свакако има јачи утицај него устаљени приступи”, каже власница ИМАГИНАРИУМ студија Александра Иванковић.

Вриједност пројекта је око 50 000 КМ, од којих је учешће С2С фонда било око 38%.

“Захваљујући подршци С2С фонда дефинисали смо неке од основних смјерница за успостављање самог пословања ИМАГИНАРИУМ студија. Створена је платформа, тестирани модели, сада само остаје вриједан рад уз стално усавршавање. Без овакве подршке многи предузетници тешко би се одлучили да уплове у неку развојну инвестицију или реализацију идеје. Такође, када наилазите на препреке, теже одустајете јер имате одређене обавезе да испуните, а опет ту је и цијели тим људи да вам пружи подршку да се извучете из проблема. Сваки предузетник би требао бар једном да прође кроз овакве програме да научи да приступи послу на различите начине”, истиче Александра.

ИМАГИНАРИУМ Студио је дизајн, умјетнички и истраживачки студио који се првенствено бави израдом висококвалитетних одјевних предмета од природних материјала. Основан је 2017. године у Бањој Луци са претежном занатском дјелатношћу. У Градској управи посебно је уписано и преко 10 умјетничких и старих заната који се обављају у оквиру студија. Тренутно има једног запосленог, са ангажманом сталним спољних сарадника. Циљно тржиште је инострано, са нагласком на ЕУ, Америку и Јапан. Посебни пословни резултати су највише производ самог учешћа у С2С пројекту, гдје су за јако кратак период ИМАГИНАРИУМ Студио и пројекат ZMIJANJE.design стекли велику популарност на нивоу БиХ и полако пробијају границе региона.

Challenge to Change 2.0 програм успостављен је захваљујући средствима Шведске агенције за међународни развој и сарадњу – Sida/Амбасаде Шведске у Босни и Херцеговини. Пројекат су реализовале Сарајевска регионална развојна агенција СЕРДА и Развојна агенција Републике Српске – РАРС. Партнер у пројекту био је и регион Остерготланд – Источна Шведска.